

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

การศึกษารุ่นนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของครอบครัวในการดูแลผู้ที่เป็นโรคปอดอุดกั้นเรื้อรังที่บ้าน ในอำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ โดยประชากรที่ศึกษารุ่นนี้เป็นสมาชิกครอบครัวในผู้ที่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่าเป็นโรคปอดอุดกั้นเรื้อรังมาแล้วไม่ต่ำกว่า 1 ปีซึ่งมีระดับความรุนแรงของโรค ระดับ 3 ขึ้นไป และอาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ และเคยมารับการรักษาที่โรงพยาบาลพร้าวซึ่งศึกษาข้อมูลจากทะเบียนผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม 2548 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2551 ศึกษาในประชากรจำนวน 62 ราย

เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์ โดยผู้ศึกษาได้สร้างขึ้นเองจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ลักษณะส่วนบุคคลของสมาชิกในครอบครัวที่ เป็นผู้ดูแลผู้ป่วย ลักษณะส่วนบุคคลเกี่ยวกับผู้ป่วย และการมีส่วนร่วมของสมาชิกในครอบครัวที่ เป็นผู้ดูแลผู้ที่เป็นโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง ผ่านการตรวจสอบความตรงของเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน มีค่าดัชนีความตรงของเนื้อหา ได้ค่าเท่ากับ 0.86 และทดสอบหาความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์เท่า 0.92 ผู้ศึกษารวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง เดือน มีนาคมถึงเมษายน 2551 จากนั้นนำข้อมูลที่ได้นำวิเคราะห์โดยใช้ค่าสถิติเชิงพรรณนา ผลการศึกษามีดังนี้

ผลการศึกษา

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของสมาชิกในครอบครัวที่ เป็นผู้ดูแลผู้ที่เป็นโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง และข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวกับผู้ที่เป็นโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง

1.1 ข้อมูลส่วนบุคคลของสมาชิกในครอบครัวที่ เป็นผู้ดูแลผู้ที่เป็นโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง ส่วนใหญ่สมาชิกครอบครัวเป็นเพศหญิงร้อยละ 66.13 มีอายุระหว่าง 41-60 ปี ร้อยละ 56.45 อายุเฉลี่ย 48.8 ปี ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธร้อยละ 98.39 และมีสถานภาพสมรสคู่ คิดเป็นร้อยละ 83.87 มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา คิดเป็น ร้อยละ 87.10 มีผู้ที่ไม่ได้เรียนหนังสือเพียงร้อยละ

3.23 เท่านั้น จำนวนสมาชิกในครอบครัวมีจำนวน 3-5 คน คิดเป็นร้อยละ 67.74 ผู้ดูแลมีอาชีพรับจ้างร้อยละ 45.16 รองลงมามีอาชีพเกษตรกรคิดเป็นร้อยละ 37.10 มี สมาชิกครอบครัวที่ไม่ได้ประกอบอาชีพ 9.68 รายได้ของครอบครัว ส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 1,001-5,000 บาทต่อเดือน ร้อยละ 82.26 สมาชิกครอบครัวที่มีรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่ายร้อยละ 62.90 และความสัมพันธ์ของสมาชิกครอบครัวกับผู้ที่เป็นโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง พบว่าส่วนใหญ่เป็นบุตรหลานถึงร้อยละ 51.62 สมาชิกครอบครัวมีโรคประจำตัวถึงร้อยละ 67.74 ประกอบด้วยโรคความดันโลหิตสูง ร้อยละ 16.13 โรคเกี่ยวกับกระดูกและข้อ มีร้อยละ 9.68 โรคเกี่ยวกับระบบย่อยอาหารร้อยละ 6.45 โรคตาต่อกระจก ร้อยละ 4.84 โรคอื่น ๆ ร้อยละ 24.18 ระยะเวลาที่ดูแลผู้ที่เป็นโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง ส่วนใหญ่ร้อยละ 67.74 ได้ดูแลเป็นระยะเวลา 1-5 ปี

1.2 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ที่เป็น โรคปอดอุดกั้นเรื้อรังที่บ้าน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 61.29 มีอายุมากกว่า 70 ปีร้อยละ 62.90 มีระดับความสามารถในการช่วยเหลือตัวเองได้ ร้อยละ 46.78 รองลงมาช่วยเหลือตัวเองได้บ้าง ร้อยละ 40.32 มีส่วนน้อยที่มีระดับความสามารถในการช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ ร้อยละ 12.90 ในรอบปีที่ผ่านมาผู้ที่เป็นโรคปอดอุดกั้นเรื้อรังเคยเข้าพักรักษาตัวที่โรงพยาบาล พบว่าเคยน้อยกว่า 1 ครั้ง ต่อเดือน ร้อยละ 30.64 และที่เข้าพักรักษาตัวที่โรงพยาบาลเคย 3 ครั้ง ต่อเดือนร้อยละ 3.23 การรับการรักษาที่ห้องฉุกเฉินร้อยละ 27.42 สำหรับผู้ที่เข้ารับการรักษาที่ห้องฉุกเฉินพบว่าส่วนใหญ่น้อยกว่า 1 ครั้ง ต่อเดือนร้อยละ 40.32 และที่มา 3 ครั้ง ต่อเดือนขึ้นไป ร้อยละ 4.84 การตรวจรักษาก่อนวันนัดผู้ที่ไม่เคยมาตรวจรักษาก่อนวันนัดมีร้อยละ 51.61 และมีผู้ที่มาตรวจรักษาก่อนวันนัดร้อยละ 48.39 ส่วนใหญ่มากกว่า 1 ครั้ง ต่อเดือนร้อยละ 33.87

2. การมีส่วนร่วมของสมาชิกครอบครัวที่ผู้ดูแลผู้ที่เป็นโรคปอดอุดกั้นเรื้อรังที่บ้านพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละขั้นตอนพบว่า

2.1 การมีส่วนร่วมของสมาชิกครอบครัวที่ผู้ดูแลผู้ที่เป็นโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง ขั้นตอนการวางแผน ตัดสินใจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก จำแนกตามหน้าที่ของครอบครัว ด้านการวางแผน ตัดสินใจใน ด้านความรัก ความเอาใจใส่ ด้านเศรษฐกิจ และด้านสุขภาพ อยู่ในระดับมาก เป็นส่วนใหญ่เช่นกัน คือ ร้อยละ 74.19, 67.74 และ 58.06 ตามลำดับ

2.2 การมีส่วนร่วมของสมาชิกครอบครัวที่ผู้ดูแลผู้ที่เป็นโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง ขั้นตอนการปฏิบัติการอยู่ในระดับมาก จำแนกตามหน้าที่ของครอบครัวในด้านเศรษฐกิจ ด้านสุขภาพ และด้านความรัก ความเอาใจใส่ อยู่ในระดับมากเช่นกัน คือ ร้อยละ 67.74, 66.13 และ 61.29 ตามลำดับ

2.3 การมีส่วนร่วมของสมาชิกครอบครัวที่เป็นผู้ดูแลผู้ที่เป็นโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง ขึ้นตอนในผลประโยชน์อยู่ในระดับมาก ซึ่งรวมถึงการจำแนกตามหน้าที่ของครอบครัวในด้านความรัก ความเอาใจใส่ ด้านเศรษฐกิจ และ ด้านสุขภาพ อยู่ในระดับมากเช่นกัน คือ ร้อยละ 80.64, 77.42 และ 69.36 ตามลำดับ

2.4 การมีส่วนร่วมของสมาชิกครอบครัวที่เป็นผู้ดูแลผู้ที่เป็นโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง ขึ้นตอนการประเมินผลอยู่ในระดับมาก ซึ่งรวมถึงการจำแนกตามหน้าที่ของครอบครัวในด้านเศรษฐกิจ ด้านความรัก ความเอาใจใส่ และด้านสุขภาพ อยู่ในระดับมากเช่นกัน คือ ร้อยละ 82.26, 79.03 และ 74.20 ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

จากผลการศึกษาในครั้งนี้พบว่า ประชากรมีส่วนร่วมในการดูแลผู้ที่เป็นโรคปอดอุดกั้นเรื้อรังที่บ้าน ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้ดังนี้

1. **ด้านปฏิบัติการพยาบาล** เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการพยาบาลเพื่อเตรียมผู้ดูแลและผู้ป่วยก่อนกลับบ้าน โดยเน้นการพัฒนาศักยภาพของสมาชิกครอบครัวเพื่อการมีส่วนร่วมของครอบครัวในการดูแลผู้ป่วยให้เหมาะสมกับสภาพของครอบครัวในด้านสุขภาพ และด้านความรักเอาใจใส่ เช่น การช่วยกระตุ้นให้ผู้ป่วยออกกำลังกาย การช่วยกระตุ้นให้ผู้ป่วยฝึกการหายใจ การวางแผนร่วมกับผู้ป่วยเกี่ยวกับการส่งมอบพลังงานในการปฏิบัติกิจกรรม เช่นการนั่ง เดิน ยืน ตลอดจนการพาผู้ป่วยไปเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจตามความต้องการ และการแสวงหาความรู้เกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้ผู้ป่วยมีอาการกำเริบ การออกเยี่ยมบ้าน เพื่อการส่งเสริม สนับสนุน ให้กำลังใจแก่ผู้ป่วยและครอบครัวกิจกรรมการดูแลที่บ้าน และให้คำปรึกษา

2. **ด้านบริหารการพยาบาล** ผลการศึกษาจะเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในการดำเนินแก้ไขปัญหาลึกเกี่ยวกับการดูแลผู้ที่เป็นโรคปอดอุดกั้นเรื้อรังที่บ้าน เพื่อนำเสนอให้ผู้บริหารทางการแพทย์ได้วางแผนให้มีการจัดการอบรม ฟื้นฟูทักษะการดูแล แก่สมาชิกครอบครัวที่เป็นผู้ดูแลผู้ป่วยและผู้ป่วย ด้านการออกกำลังกายที่เหมาะสม การฝึกหายใจ การฝึกอิริยาบถในการส่งมอบพลังงาน การจัดค่ายเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างผู้ดูแลและผู้ป่วยโดยสหสาขาวิชาชีพ เช่น แพทย์ นักกายภาพบำบัด เภสัชกร และพยาบาล หรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาบทบาทและศักยภาพของ ครอบครัวให้ดีขึ้นได้

3. **ด้านการศึกษา** ผลการศึกษาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการศึกษา ค้นคว้า วิจัยทางการแพทย์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของครอบครัวในประเด็นอื่นต่อไป

ข้อจำกัดในการศึกษา

จากการศึกษาครั้งนี้พบปัญหาและอุปสรรคการศึกษา ดังนี้

1. ประชากรที่ศึกษาครั้งนี้ ได้จากระเบียบของคลินิกโรคปอดอุดกั้นเรื้อรังของโรงพยาบาลพร้าว มีการกระจายของประชากรทั่วทุกตำบล การดำเนินการเก็บข้อมูลต้องใช้เวลามาก และผู้ดูแลส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างและเกษตรกร ในเวลากลางวัน ไม่สะดวกต่อการเก็บข้อมูล
2. ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์บางคำถามเป็นการถามเรื่องในอดีต ประชากรอาจมีความคลาดเคลื่อนในการให้ข้อมูลได้

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะในการทำการศึกษากครั้งต่อไปดังนี้

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของการมีส่วนร่วมของครอบครัวในการดูแล ผู้ที่เป็นโรคปอดอุดกั้นเรื้อรังต่อจำนวนครั้งของการมาตรวจรักษาที่โรงพยาบาลด้วยอาการกำเริบของโรคเพื่อพัฒนาทักษะแก่ครอบครัวในการดูแลผู้ที่เป็นโรคปอดอุดกั้นเรื้อรังให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นและลดภาระค่าใช้จ่ายในการมาตรวจรักษาของครอบครัว
2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนและองค์กรท้องถิ่นในการดูแลและสนับสนุนครอบครัวผู้ที่เป็นโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง ในด้านต่างๆที่เกี่ยวข้อง
3. ควรพัฒนาเครื่องมือในการศึกษาให้มีสำนวนที่กระชับ เพื่อความสะดวกต่อการสัมภาษณ์ และเก็บข้อมูล